

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԻ ՏԵՂ

Հ Ա Յ Հ Ա Ն Ճ Ա Ր

Ո՛ր ես Հայ հանճար. — անցե՛ր ես անցեր...
 Հին և երկայն զարթ այլևայլ բաղդով
 Մեր Հայ հայրենեաց վրայէն սահելով՝
 Ահ ու յըզիտակ քոզերով պատեր
 Զազուտն այն ծածկեր
 Անցե՛ր են անցեր.

Նոր տարուդս արշալոյսին, Հայ կեանքի աննախընթաց մեծ տրաւ-
 մին կարմիր վարագոյրը չամփոփուած, Անմահ Նահապետին անմահական
 ՀԱՅ ՀԱՆՃԱՐ վերծանելով, սարսուռ ի սրտի, Թախծալից Բառաչանք մը
 կ'արծակլով մեր կուրծքէն.

Անցան մարեցան ուրեմն հայ լուսեր...
 Ահ, Հայաստան, հէ՛ր քո փառքն փայլուն.
 Ո՛ր քո ճարտարաց աշխատանքն անհուն.
 Ո՛ր քաջ և գիտուն որդւոցդ արդիւնքներ.
 Անց քո բիւր փառքեր
 Անցե՛ր են անցեր...

Եւ սակայն բովանդակ Եւրոպայի միլիոնաւոր ազգաց Թնդանօթներու
 որոտմանց, ամբողջ մարդկութեան խժդժական եղբերեղութիւններու այս
 շրջանին՝ Բամայն ազգերու Մամուլը կը հունչէ, եւ ողջոյնը կ'ուղղէ եկաւոր
 Նոր Տարւոյն:

*
* *

Այո՛, հայկական Մամուլին երիցագոյն ակնոյեան՝ Բազմավէպն ալ լծէ եւ

« Սիրտըն յերկուս է ճրդթած, և ցաւերն, ո՛հ, զանազան »

սակայն, ունի խօսք մը, ունի լաւագոյն մաղծանք մը Հայունեան...
Հայ ոգիին, Հայ Հանճարին ուղղուած...:

Եւ կ'ողջունենք Նոր Տարին... ո՛հ, քանի՛ յոյսեր, քանի՛ պատրանքներ
քօղարկուած են՝ աւաջիկայ Նոր ամիսներու ծայքերուն մէջ...:

Ներկայ ձմեռուան սարսուռներուն մէջ, կը դողդոջէ Ազգերու գո-
յութիւնը. եղեամի շիծը՝ ցս մըած ճիւղերէն կը վարանի վար հոսիլ, զի
հոն կը տեսնէ իր մահը, եւ սակայն կանխ մ'է. եւ ազգութիւններ կը
մաքառին իրենց գոյութեան պահպանումին համար, եւ ցեղեր կը ճգնին
համայն մակդիւլութեան ցուցնելու իրենց լուսարփի Հանճարները:

Հինը կը բաժնուի, կը հեռանայ՝ տանելով վայրագօրէն Ազգի մը ար-
ցունքը, արտաքին զանգուածը. բայց արդեօք կրնայ տանիլ անոր Հոգին,
անոր Հանճարը... — Ո՛չ:

Հինը կը կորսուի, եւ Նոր Տարուան հորիզոնին վրայ սակայն, Նոր
արեւուն շամանդաղը կը բարձրանայ, ու կը ծածկէ Նրբաբիւս քօղով մը՝
Ապագան:

Մենք՝ այսօրուան մագապուրծ Հայերս՝ Մնացեալին եւ Ապագային
մէջտեղ կանգնած, կը կռուինք, կը ճգնինք, միակ Նպատակի ակնդէտ,
սեւեռեալ գաղսփարականով մը կը մաքառինք՝ պահել պահպանել մեր
գոյութեան իրաւունքը, ու կը շեշտենք.

Ըզսե գիրն Հայոց՝ կարդացէ՛ք ազգեր.

— « Կարկառ հանգըստեան տոհմի տան Հայկայ.

Համարի 'նդ մեռելս և ինքն ի քուն կայ »: —

Մեռեալ չեն ուրեմն Հայ հայրենիք մեր.

Հայաստան անկեր՝

Բայց ո՛չ է անցեր:

Հայկական օճախը մարելու կը ճգնին...: Ունայն եղեւնագործու-
թիւն: Բաւ է պահել պահպանել անոր սրբազան կայծը. այդ կայծը կրկին
պիտի բորբոքէ, պիտի հրդեհէ Հայունեան օճախը, պիտի լուսաւորէ մեր
Խնաշխարհը. եւ այդ հրաշագործ կայծը « Հայ հանճարն է »:

Հայրենեաց սարերէն եւ ափունքներէն հեռու, օտար աստեղաց տակ՝
ապաւէն գտած հայդդւոց պարտքն է օտար օդոց մէջէն ծծելով քա-
ղաքակրթութեան նեկտարը, փոխանցել զայն հայ սերունդին. եւ ըստ
Հայրենեաց Նահապետ Ալիշանի, առնենք նաեւ Գիտութեան արեգակէն
սրբազան հուրը եւ լուսաւորենք մութ արաբիտները, վառենք ՀԱՅ ՀԱՆ-
ՃԱՐը:

*
* *

Հայ հանճարը՝ ռամփիրան պիտի ըլլայ ազգասիրական եւ հանրագիտական գաղափարականին։ պիտի գիտնայ ցոյց տալ Եւրոպիոյ, Ամերիկոյ, Եգիպտոսի եւ համայն հայորդւոց, կազմակերպուիլ՝ բարեգործական, կրթական, ուսումնական հաստատութիւններ ստեղծել, ու պանծացնել Հայ հանճարը. անոր կենսառիթմը հոգիւ ծաւալելով ամէն կողմ՝ ըստ Նա-հապետի յորդորանաց։

« Հանճարն է մեզ կեանք. ըզնա՛ վառեցէք,
Մեծ պզտիկ՝ այտոր սիրով վառուեցէք... »:

Ասով մեր գոյութեան մակոյկը՝ կործանասպառ լիթիսարի կոհակներուն դէմ՝ պատուար պիտի կանգնի, եւ փրկութեան փարոսը պիտի առաջ-նորդէ մեզի ու ո՛չ ոք պիտի բէ՛ այլ եւս մեզ։

« Հայ ազգ, հայ հանճար, քունն է զքեզ բռներ.
Քուն թանձր և երկայն »...

այլ ընդ հակառակն Նահապետի հարցմանց եւ յորդորանաց թէ,

Ո՛վ բանայ զՀայկայ՝ աշխոյժ աշուկներ.
Ո՛հ, մի՛ կանգնէ զքեզ, հանճար հայրենի...
Նէ՛, կանգնէ՛ դու զքեզ, զաւակ ես երկնի.
Լո՛յս ծագէ մըթէդ, ե՛ւ կանգնիր ի վեր։

հրճուանօք եւ պանծանօք պիտի պատասխանենք մենք՝ մեր ազգին գիտա-կից բեկորները, թէ մահէ եւ սուրէ մազապուրծ՝ մեր եղբայրց ձեռք կար-կառող, խրախոյս տուող, յոյս եւ լոյս ներշնչողը մենք եղած ենք։

Ուղընձը, ուրեմն մեր աչքերը « Հայ հանճարին », դնենք մեր արիւնը, մեր սիրտը, մեր զգացումները անոր ոգւոյն մէջ, եւ ամա՛ զօրացած՝ ընդ-հանուր մարդկութեան հոսանքին մէջ պիտի . ցանցուկնք գոյութեան ար-ժանի ազատ Ազգ մը։

Այս է մեր մաղթանքը բոլոր մեր ընթերցասէր ազգայնոց, եւ մեր հաստատուն որոշումը առաջիկայ տարուանս ընթացքին մէջ, յիշելով ու յիշեցնելով թէ,

Կ'երդնու Նահապետ, կանչէ ձեզ Հայե՛ր,
Հանճարն է մեզ կեանք. ըզնա՛ վառեցէք,
Մեծ պզտիկ՝ այտոր սիրով վառուեցէք...
Երգէ՛ Հայ հանճար, փայլէ՛ բիւր բոցեր,
Իմանա՛ն ազգեր՝
Թէ Հայք չեն անցեր։

Հ. Ն. Մի.